

BIBLIOGRAFIA

APUNTS SOBRE EL FONS BIBLIOGRÀFIC PARTICULAR DE JOAN VICENTE I CASTELLS

Roser Vicente i Vila

RESUMEN

Presentem una primera aproximació al fons bibliogràfic d'en Joan Vicente, amb un total de 3150 exemplars. D'aquests, aproximadament 2000 són llibres i publicacions i els restants separates. Encara que la majoria estan especialitzats en Ciències Naturals, també hi ha una bona selecció d'Antropologia.

Són importants els exemplars, gairebé únics, anteriors a 1900 i de principis de segle XX, com també el gran ventall d'autors del país i europeus que han marcat les fites del món científic en els últims seixanta anys.

PARAULES CLAU: Bibliografia, Joan Vicente Castells

SUMMARY

We present an approach to the bibliographic collection of Joan Vicente, with an amount of 3,150 copies. Among them, about 2,000 are books and other publications and the rest are offprints. Even though most are specialized in Natural Science, also it has a good selection of Anthropology.

There are quite important copies, almost unique, printed before 1900 and the early twentieth century, as well the wide range of catalonian and european authors who have marked several milestones in the scientific world in the last sixty years.

KEY WORDS: Bibliography, Joan Vicente Castells

Després de fer l'inventari del fons bibliogràfic particular de Joan Vicente i Castells, podem donar xifres i característiques de la seva composició: 3.150 exemplars de caràcter científic; d'aquests, 2.000 són llibres i publicacions i els restants 1.150 separates, els quals abracen les Ciències Naturals en totes les seves variants i l'Antropologia, des de l'origen fins el plantejament del psicoanàlisi.

De tota aquesta biblioteca, formada durant seixanta anys, cal remarcar exemplars gairebé únics, anteriors a l'any 1900 i de principis del segle XX, que poques

biblioteques especialitzades, fins i tot d'Universitats, poden oferir als estudiosos. En Joan Vicente sabia la importància d'aquests llibres, comprats als "encants" o trobats a les prestatgeries polsoses de llibreries de segona o tercera mà; actualment potser desfasats en la teoria, però d'un valor incalculable perquè van ser les bases del nostre món científic. Alguns d'ells, escrits pels primers investigadors europeus, inclouen unes il·lustracions fetes a mà per dibuixants especialitzats que són veritables obres d'art.

Cal agrair, també, als diversos professors i professores de la Universitat de Barcelona que, coneixent-lo, li proporcionaven els duplicats dels seus departaments. Tampoc podem ometre els que van ser fruit d'intercanvi científic amb investigadors del país i de fora, alguns dedicats personalment per l'autor en correspondència a l'amistat generada. En citarem uns quants: Mn. Lluís Via, de Barcelona; Epifani de Fortuny-Baró d'Esponellà, de Tiana; Bermudo Meléndez, de Madrid; Josep Estrada, de Granollers; Martí Madern, de Cervera; Iustinian Petrescu, de Bucarest; Carlos Teixeira, de Porto; E. Knobloch i C. Buzek, de Praga; Livio Ruggiero, de Surbo (Lecce, Itàlia).

També podem assegurar que en l'elaboració de l'inventari, hem pogut fer un seguiment del moment social del nostre país. Obres escrites en castellà o català de principis del segle passat, amb una forta presència d'eclesiàstics i d'aristòcrates, van deixar pas a una nova generació formada principalment per enginyers que van anar marcant les pautes per a les especialitzacions. Aquesta sensibilitat per a l'estudi i la llengua catalana dels anys trenta va quedar truncada per la Guerra Civil. Gairebé els noms coneguts desapareixen, alguns durant molt de temps, d'altres incorporant-se de mica en mica i en les condicions del moment: escriure en castellà i a les dedicatòries lloances per al nou règim. Després, ja coneixem la Història.

Tot seguit citarem alguns dels títols i autors, ordenats per data d'antiguitat:

1869

M.A. LEYMERIE. *Exploration géologique de la vallée de la Segre*. Ed. Eduard Blot.

1874

J.J. LANDERER. El piso tenénico o urgo-áptico y su fauna. *Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*.

L.M. VIDAL. *Datos para el conocimiento del terreno garumnense de Cataluña* (amb làmines precioses). Ed. Manuel Tello.

1876

J. MONTSERRAT Y ARCHS. *Botánica*. Ed. Montaner y Simón.

1877

A. CIPRIANO COSTA. *Flora de Catalunya*. Imprenta Barcelonesa.

1879

L. CAREZ. Description d'espèces nouvelles des terrains tertiaires de bassin de Paris. *Bulletin de la Société Géologique de France*.

G. SAPORTA. *Le monde des plantes avant l'apparition de l'homme*. Ed. Masson.

A. BOFILL. Catálogo de los moluscos testáceos terrestres del llano de Barcelona. *Publicaciones de la crónica científica*.

1880

J. ALMERA. *De Montjuïc al Papiol al través de las épocas geológicas*. Imprenta de la Libreria Religiosa.

1881

L.M. VIDAL. Nota acerca de los hundimientos ocurridos en la cuenca de Tremp en enero de 1881 (Puigcercós). *Boletín de la Comisión del Mapa Geológico de España*.

1882

J. TEIXIDOR. Indicación de algunos terrenos volcánicos. Reseña geológica de la provincia de Gerona. *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*.

1884

J. ALMERA I A. BOFILL. Moluscos fósiles de los terrenos terciarios superiores de Catalunya (Cancelarias). *Boletín de la Comisión del Mapa Geológico de España*.

1890

M. GOURDON. Echinides recueillis dans la province d'Aragon (Espagne). *Bulletin de la Société Géologique de France*.

1891

K.A. ZITTEL. *Traité de paléontologie*. Ed. Octave Doin.

1892

L. MALLADA. *Catálogo general de las especies fósiles encontradas en España*. Ed. M. Tello.

ABBÉ BOULAY. *Flore pliocène du Mont-Doré (Puy-de-Dôme)*. Ed. F. Savy.

1893

L.M. VIDAL. Géologie a toute vapeur de Port-Bou a Barcelone. *Revue dels Pyrenées*.

1895

J. ALMERA I A. BOFILL. Fauna salobre tortonense de Villanueva y Geltrú (Barcelona). *Trabajos del Laboratorio de Geología del Seminario de Barcelona*.

S. CALDERÓN. Origen de la sal común y de los sulfatos de los terrenos terciarios lacustres de la Península. *Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*.

1896

D. PALET. *Estudio del terreno pliocénico de Tarrasa*. Ed. Henrich y Cia.

1897

J. ALMERA I A. BOFILL. *Monografía especies género "pecten"*. Establecimiento tipográfico de Jaime Jeprís.

1898

J. DE ANGELIS. LOS primeros Antozoos y Briozoos miocénicos recogidos en Cataluña. *Monografía*.

H. DOUVILLÉ I G. PUIG. Los hipuritos de Cataluña. *Boletín de la Comisión del Mapa Geológico de España*.

VV. AA. Reunión extraordinaria de la Sociedad Geológica de Francia en Barcelona.

1899

M. COLLOT. Sur les Trigonies byssifères. *Bulletin de la Société Géologique de France*.

1900

R. ZEILER. *Éléments de paléobotanique*. Ed. Masson

1902

R. ZEILLER. Sobre algunas impresiones vegetales del Kimeridgense de Santa Maria de Meyá (Lérida, Cataluña). *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*.

1906

F. SACCO. *Les lois fondamentales de l'orogenie de la Terre*. Librairie de l'Academie des Sciences – Turin.

J. ALMERA. Descripción geológica y génesis de la plana de Vich. *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*.

1915

E. HERNÁNDEZ PACHECO. Geología y paleontología del Mioceno de Palencia. *Comisión de Investigaciones Paleontológicas*.

1918

HERMANO SENNEN. *Catálogo del herbario barcelonés*. Ed. Luis Gili.

I. DEL PAN. Paleogeografía de los mamíferos cuaternarios de Europa y norte de Africa. *Comisión de Investigaciones Paleontológicas*.

1921

V. INGLADA. Los problemas de la moderna sismología geológica en relación con el estudio de la tectónica de las regiones sísmicas de España. *Boletín de la Real Sociedad Española de Historia Natural*.

1925

E. FONTSERÈ. *Atlas elemental de núvols*. Ed. Gustau Gili.

1927

CONDE DE LA VEGA DEL SELLA. Teoría del glaciario cuaternario por desplazamientos polares. *Comisión de Investigaciones Paleontológicas*.

1929

O. MENGEL. *Étude de la séismotectonique des Pyrénées et des Alpes occidentales*. Faculté des Sciences de l'Université de Strasbourg.

1947

NOEL LLOPIS LLADÓ. La morfoestructura de los Catalánides. *Consejo Superior de Investigaciones Científicas*.

1975

GUILLEM COLOM. Geologia de Mallorca (2 volums). Instituto de Estudios Baleáricos.

A la vegada són importants les publicacions d'entitats tan conegudes com l'Ateneu Barcelonès, amb set exemplars dels anys 1917 i 1918; vint-i-un butlletins del Centre Excursionista de Catalunya del període 1917 a 1938. Butlletins, memòries i ressenyes científiques de l'Institut d'Estudis Catalans del 1931 al 1935; de la Real Acadèmia de Ciències Naturals de Barcelona del 1884 i de la Real Academia Española de Historia Natural. Trenta-sis mapes Alpina de tants llocs de Catalunya i trenta-nou mapes geològics de diverses zones de Catalunya publicats entre el 1930 a 1970.

De tota manera el gruix principal de publicacions corresponen als darrers seixanta anys i són a nivell mundial. Aquí la diversitat idiomàtica és ben palesa. A més del català i castellà d'Espanya i Sud-Amèrica, trobem francès de França, Marroc i Argèlia, portuguès de Portugal i Brasil, romanès, txec, búlgar, hongarès, rus, anglès d'Anglaterra i l'utilitzat pels països nòrdics, per Nord-Amèrica, Austràlia i Japó.

Tot seguit relacionem una mostra dels autors:

JOSEP COMAS I SOLÀ	JOAQUIM PLA I CARGOL
CAMILLE FLAMMARION	COMTE GASTON DE SAPORTA
MN. J.R. BATALLER	MN. NORBERT FONT I SAGUÉ
MN. JAUME ALMERA	FRÈRE SENNEN
MN. MARIÀ FAURA I SANS	ABBÉ BOULAY
CHARLES DEPÉRET	GÉNÉRAL DE LAMOTHE
ELISÉE RECLUS	F. HAAS
REGGINA ZUFFARDI-COMERCI	PAU VILA
EDUARD FONTSERÈ	A. CAILLEUX
P. GRANGEON	G. DEPAPE
SANTIAGO RAMON Y CAJAL	PIUS FONT I QUER
JACINT ELIAS	IGNASI DE SAGARRA
RAMON MARGALEF	K.A. ZITEL
JOSÉ J. LANDERER	P. H. FRITEL
GUILLEM COLOM	LUIS MARIANO VIDAL
SALUSTIO ALVARADO	LUCAS MALLADA
JOSEFA MENÉNDEZ AMOR	MIQUEL CRUSAFONT
MAXIMINO SAN MIGUEL DE LA CÁMARA	VALENTÍ MASACHS
JORDI MARTINELL	NOEL LLOPIS LLADÓ
JOSEP F. DE VILLALTA	LLUÍS SOLÉ I SABARÍS
A. SANZ DE SIRIA	CONCEP. ALVAREZ RAMIS
ENRIC SUNYER I COMA	JOSEP M ^a FONTBOTÉ
CARLES MARTÍN-CLOSAS	ORIOI RIBA I ARDERIU
J. GALLEMÍ	SALVADOR REGUANT
ORIOI DE BOLÓS	M ^a CARMEN DIEGUEZ
MN. SEBASTIÀ CALZADA	EDUARDO BARRÓN
M ^a TERESA FERNÁNDEZ MARRÓN	JOSEP M ^a REIG
J.C. PLAZIAT	ROBERT H. WAGNER
ALÍCIA MASRIERA	JOSEP VIGO

En l'apartat d'Antropologia citarem:

1900

Article sobre el *Rithecantropus* trobat per Dubois. *Alrededor del mundo* (revista il·lustrada).

1906

J. PIJOAN. Una estación prerromana en Cataluña. Las excavaciones de Puig Castellar. *Hojas selectas* (revista).

1915

E. HERNÁNDEZ-PACHECO I H. OBERMAIER. La mandíbula Neandertaloide de Bañolas. *Comisión de Investigaciones Paleontológicas*.

1930

J. CLAPÉS I CORBERA. *Fulles històriques de Sant Andreu de Palomar* (3 volums). Llibreria Catalonia.

1932

Anuario de prehistoria madrileña. Publicat durant la República Espanyola per l'Ajuntament de Madrid.

1939

C.A. JORDANA. Geografia de Catalunya, 1r volum. Publicat per Llibreria Catalònia (Llibre publicat en fascicles, restà inacabat com a conseqüència de la Guerra Civil Espanyola¹).

1948-1967

PLUTARCO. *Vidas paralelas* (13 volums).

1985

PASCUAL MADOZ. *Catalunya* (2 volums). Nova edició de la publicada en 1845. Ed. Curial.

Relació d'alguns autors:

ABBÉ BREUIL

T.P. MALTHUS

ANTONIO GARCÍA BELLIDO

EDUARD RIPOLL

LLUÍS PERICOT

PERE BOSCH GIMPERA

GONZALO DE REPARAZ

J. MALUQUER DE MOTES

AGUSTÍ DURAN I SANPERE

JOSEP Mª CUYÀS I TOLOSA

SALVADOR VILASECA

P. TEILHARD DE CHARDIN

CONDE DE LA VEGA DEL SELLA

J.M. IBERO

JOSEP DE C. SERRA RÀFOLS

MARTÍN ALMAGRO

JAUME VICENS VIVES

MIQUEL TARRADELL

F. VALLS I TABERNER

E. HERNÁNDEZ PACHECO

JOSÉ APARICIO

SIGMUND FREUD

¹ Nota d'en Joan Vicente.

Fins aquí hem parlat dels fons científic, ara ens manca inventariar els fons historico-social i filosòfic amb un volum d'uns 300 llibres i col·leccions. Segons en Joan Vicente aquesta part seria la continuació de l'anterior i en molts aspectes no es pot entendre l'una sense l'altra.